

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Karel Hlaváček

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

OBSAH

OBSAH.....	2
EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ.....	3
ISLAND.....	3
KOSOVO.....	4
CHORVATSKO.....	6
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU.....	7
EP K OTÁZKÁM SZBP.....	7
UKRAJINSKÉ PREZIDENTSKÉ VOLBY.....	9
ÍRÁN.....	10
JEMEN.....	11
BĚLORUSKO.....	12
DOKUMENTY SZBP EU.....	14

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

ISLAND

Pozadí

Island podal přihlášku do EU dne 17. července 2009, o deset dní později postoupila Rada přihlášku k posouzení **Komisi**. V uplynulých měsících Komise na základě informací od islandské vlády vypracovala analýzu situace v zemi s ohledem na Kodaňská kritéria.¹

Jedním z faktorů, které mohou přístupový proces ovlivnit, je **spor Islandu s Velkou Británií a Nizozemskem** o náhradu za škody, které těmto zemím způsobil pád islandských bank. Jedná se o částku 3,8 miliardy eur, což vzhledem k velikosti islandského HDP představuje velmi vysokou sumu². Její splácení za původních podmínek by bylo jen těžko realizovatelné. Spor se začal vyhrocovat v lednu 2010, kdy islandský prezident podmínil dříve odsouhlasenou podobu splácení dluhu referendem, jež se bude konat 6. března 2010. Očekává se, že se islandští občané vysloví proti splácení dluhu za původních podmínek.³

Aktuálně

Dne 24. února zveřejnila **Komise** svoje **posouzení islandské přihlášky**. Island podle očekávání splňuje jak ekonomická, tak politická Kodaňská kritéria. Navíc jako člen Evropského hospodářského prostoru již implementoval velkou část *acquis communautaire*. Největšího úsilí při harmonizaci islandského práva s evropským budou vyžadovat oblasti rybnářství, životního prostředí, zemědělství a rozvoje venkova, volného pohybu kapitálu a finančních služeb.⁴

¹ Viz Přehled SZBP červenec 2009.

² Islandský parlament odhlasoval dne 30. prosince splacení této částky do roku 2024. V praxi to znamená, že Island by do té doby vydal zhruba 40 % svého současného ročního HDP na splácení dluhu vůči Velké Británii a Nizozemsku.

³ Viz Přehled SZBP leden 2010.

⁴ Viz tiskové prohlášení Komise, [ZDE](#).

V uplynulých měsících probíhala další jednání mezi **Velkou Británií, Nizozemskem a Islandem** o podmínkách splacení dluhu. Dne 25. února 2010 nicméně jednání skončila neúspěšně. Dosavadní prohlášení představitelů Nizozemska a Velké Británie naznačují, že po odmítnutí splacení v referendu budou uvažovat o použití nátlakových prostředků: mají možnost ovlivnit jak přístupový proces Islandu k EU, tak půjčky Islandu od Mezinárodního měnového fondu.⁵

Očekávaný vývoj

Komise nyní vypracuje rámcovou vyjednávací dohodu, kterou poté bude schvalovat Rada. Rozhodující slovo by mohlo padnout již na summitu EU, který se bude konat na konci března 2010. Za příznivých podmínek by přístupové rozhovory mohly začít už v polovině tohoto roku. Podle odhadu Štefana Füleho, eurokomisaře pro rozšíření, by přístupové rozhovory mohly od okamžiku zahájení trvat zhruba 14 měsíců. Podle Füleho by problémové body přístupového procesu (jako např. rybolov a zemědělství) měly být v principu řešitelné. Spor Islandu s Velkou Británií a Nizozemskem považuje za bilaterální záležitost, kterou je od přístupového procesu třeba oddělit.⁶

KOSOVO

Pozadí

Dne 17. února 2010 oslavilo Kosovo druhé výročí vyhlášení samostatnosti.

Situace v Kosovu dva roky po vyhlášení samostatnosti

Podle posledního hodnocení Komise zůstávají hlavní **politické problémy** i nadále nevyřešeny: nedostatečné je fungování právního státu (např. úroveň korupce se ještě zhoršila), přetrvává také nedostatečná ochrana menšin, zejména menšiny srbské.⁷ Problematickou zůstává situace v severních oblastech Kosova, kde existují paralelní srbské politické struktury, jež nejsou uznávány kosovskými úřady. Na konci listopadu 2009 zde Srbsko zorganizovalo doplňovací komunální volby.⁸ Po bezpečnostní stránce zůstává situace stabilní, stabilita je ale celkově křehká.

Úspěchem se staly místní volby, které se konaly v polovině listopadu 2009 a které podle mezinárodních pozorovatelů proběhly relativně demokraticky a svobodně. Rovněž rozhodnutí NATO snížit svoji přítomnost v zemi je vnímáno jako náznak pozitivního vývoje.

⁵ Viz Euobserver.com, 26. 2. 2010, [ZDE](#).

⁶ Viz Europolitics 3926, 25. 2. 2010.

⁷ Viz studie z řady Vybraná témata, 10/2009, Balíček Komise k politice rozšíření, [ZDE](#).

⁸ Viz zpráva GT OSN z ledna 2010, [ZDE](#).

Ekonomická situace v Kosovu je neutěšená: Kosovo je jedním z nejchudších území v Evropě. Podle hodnocení Komise jeho nominální HDP na hlavu představovalo v roce 2008 pouhých 6,9 % úrovně průměru EU27. Pracovní trh nedokáže absorbovat nové zájemce o práci, což vede k situaci, kdy práce je největší kosovskou exportní položkou (v situaci, kdy jsou možnosti cestování do druhých zemí pro obyvatele Kosova omezené). Potěšitelný je fakt, že Kosovo bylo pouze omezeně zasaženo hospodářskou krizí a jeho ekonomika i nadále roste (v roce 2008 vzrostl reálný HDP o 5,4 %).⁹

Mezinárodní situace

Ke dni dvouletého výročí vyhlášení samostatnosti **bylo Kosovo uznáno** 65 státy. V EU i nadále zůstává neshoda: pět členských států kosovskou samostatnost neuznává a tato situace se zřejmě ve střednědobém výhledu nezmění. Např. Španělsko, současná předsednická země, se ohradilo proti nedávné výzvě rakouské europoslankyně Ulrike Lunacek k uznání Kosova s tím, že se jeho pozice nezmění.¹⁰ Fakt, že Kosovo nebylo uznáno Srbskem a Bosnou a Hercegovinou, brání kosovské účasti na regionálních integračních seskupeních (např. CEFTA nebo Rada pro regionální spolupráci v jihovýchodní Evropě, RCC) a v jeho účasti na jednáních a dohodách. Mezinárodní uznání tak zůstává i nadále jedním z největších problémů, jimž musí Kosovo na mezinárodní půdě čelit. Věc nezávislosti Kosova v současnosti řeší Mezinárodní soudní tribunál OSN (ICJ), jehož rozhodnutí by mělo padnout v průběhu roku 2010; rozhodnutí nicméně nebude mít právní závaznost.

Kosovo ale přes problémy s mezinárodním uznáním své samostatnosti postupně upevňuje svoji pozici. Jak upozorňuje kosovský premiér Hacim Thaci, Kosovo se v průběhu roku 2009 stalo členem Mezinárodního měnového fondu a Světové banky a pokračovalo v upevňování vztahů se třetími zeměmi např. uváděním nových ambasad do chodu.¹¹

EU a Kosovo

V zemi pod hlavičkou OSN nadále působí největší civilní **mise EU – EULEX Kosovo** (zhruba 1 650 zahraničních pracovníků a 1 050 místních). Problémem mise EULEX je dlouhodobě její odmítání srbskými obyvateli severní části Kosova.¹² Tento odpor se sice stále objevuje, ale podle zprávy Vysoké představitelky pro SZBP z počátku roku 2010 se přesto daří posilovat přítomnost mise v severních provinciích.¹³ Mise OSN UNMIK, jež se rovněž potýká s nedostatkem legitimacy (např. kosovská ústava s misí UNMIK vůbec nepočítala), se podle zprávy GT OSN Pan-Ki Muna nyní těší lepší spolupráci s místními úřady.¹⁴

⁹ Viz studie z řady Vybraná témata, 10/2009, Balíček Komise k politice rozšíření, [ZDE](#).

¹⁰ Viz Eubusiness.com, 17. 2. 2010, [ZDE](#).

¹¹ Komentář Hacima Thaciho k dispozici na Euobserver.com, 19. 2. 2010, [ZDE](#).

¹² Podrobněji viz Přehled SZBP listopad 2008 a duben 2009.

¹³ Zpráva Vysoké představitelky pro SZBP k dispozici [ZDE](#).

¹⁴ Zpráva GT OSN z ledna 2010 k dispozici [ZDE](#).

Celkové posilování **vzájemných vztahů mezi EU a Kosovem**, jak upozorňuje Europolitics, stagnuje: na vině jsou nejen vnitřní problémy Kosova, ale i nejednotnost EU v přístupu k němu.¹⁵ Komise identifikovala ve své realizační studii ke Kosovu opatření pro přiblížení Kosova k EU, mezi něž patří např. budoucí vyjednávání o obchodní smlouvě, prohloubení účasti Kosova ve stabilizačním a asociačním procesu nebo dialog o bezvízovém cestování.¹⁶ V současné době se mluví o pokroku pouze v posledním jmenovaném bodu: EU by měla v budoucích týdnech do Kosova vyslat tým, který zhodnotí připravenost Kosova k zahájení dialogu o bezvízovém režimu cestování.

CHORVATSKO

Pozadí

Rezervovaný postoj Slovinska vůči Chorvatsku vedl v prosinci 2009 k zablokování tří kapitol *acquis communautaire* (rybářství, životní prostředí, zahraniční a bezpečnostní politika).

Aktuálně

Dne 19. února 2010 již Slovinsko námitky neprojevovalo a byly tak otevřeny dvě nové kapitoly: rybářství a životní prostředí. Hlavní chorvatský vyjednavatel Vladimír Drobňjak kromě toho uvedl, že je připravena cesta k otevření dalších dvou kapitol, týkajících se konkurence, soudnictví a základních práv. Otevření kapitoly Konkurence bylo dlouho zdržováno v důsledku nespokojenosti Komise s vysokými dotacemi pro provozování loďářství ve vlastnictví státu. V současnosti ale začala probíhat privatizace, což znamená zmizení důvodu pro námitky Komise. Největší výhrady proti otevření kapitoly Soudnictví a základní práva mělo Nizozemsko, které bylo nespokojeno s chorvatskou spoluprací s ICTY. V současnosti ale již bylo veto na úrovni COREPERu staženo.¹⁷

Očekávaný vývoj

Chorvatsko dosud otevřelo 30 z 33 kapitol *acquis communautaire* (a 17 z nich předběžně uzavřelo), přičemž dvě výše zmíněné kapitoly pravděpodobně budou otevřeny v průběhu první poloviny tohoto roku. Chorvatsko doufá, že se mu podaří v první polovině roku otevřít i poslední kapitolu, týkající se zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky.¹⁸

¹⁵ Viz Europolitics 3924, 23. 2. 2010.

¹⁶ Viz Přehled SZBP říjen 2009.

¹⁷ Viz Europolitics 3923, 22. 2. 2010.

¹⁸ Viz tisková zpráva chorvatské mise v Bruselu, [ZDE](#).

Dlouho uváděný termín pro ukončení chorvatských rozhovorů, polovina roku 2010, se však již nejeví jako reálný; v současnosti je evropskými i chorvatskými představiteli jako termín zmiňován konec roku 2010.

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

EP K OTÁZKÁM SZBP

Popis problematiky

V první polovině února 2010 se konalo plenární zasedání Evropského parlamentu (EP), na němž se poslanci věnovali mnoha tématům z oblasti SZBP. Dne 10. a 11. února 2010 přijali usnesení o:

- lidskoprávní situaci v Íránu a íránských nukleárních aktivitách (viz samostatná kapitola);
- situaci v Jemenu (viz samostatná kapitola);
- pokroku Chorvatska, FYROM a Turecka v rámci politiky rozšíření za rok 2009 (viz Přehled SZBP leden 2010);
- zemětřesení na Haiti (viz níže);
- konferenci o změně klimatu v Kodani (viz níže);
- zpracování a předávání údajů o finančních transakcích z Evropské unie do Spojených států amerických pro účely Programu pro sledování financování terorismu (viz níže);
- lidských právech ve Venezuele, Barmě a na Madagaskaru;
- obchodování s lidmi;
- kromě zmíněných usnesení proběhla také např. rozprava o ukrajinských volbách (viz kapitola Ukrajinské prezidentské volby).

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EP k zemětřesení na Haiti¹⁹

Prakticky jednomyslně se EP vyjádřil k zemětřesení na Haiti (648 hlasů pro, 1 proti, 33 zdržení se hlasování). EP především zdůrazňuje **nutnost chránit zranitelné**, např. sirotky (je třeba zabránit obchodování s lidmi a zajistit jejich návrat k rodičům či tradičním opatrovníkům) – např. mechanismus adopcí haitských dětí by z těchto důvodů měl být dočasně pozastaven. EP také vyzývá Komisi, aby vypracovala ucelenou **analýzu současných potřeb haitského obyvatelstva** a zpracovala i příslušnou zprávu o pokroku při jejich plnění. Haitská zkušenost podle EP ukazuje na **potřebnost vytvoření jednotky civilní ochrany EU**, aby Unie mohla do 24 hodin po katastrofě zorganizovat první mimořádnou humanitární pomoc.

EP k výsledkům Kodaňské konference²⁰

EP otevřeně označuje **dohodu z Kodaně za neuspokojivou**, zároveň kárá členské státy EU za nejednotnost a za váhání ve věci závazků vůči rozvojovým zemím. Tento přístup podle EP přispěl k tomu, že během jednání se nevytvořilo ovzduší důvěry. **EU selhala** ve své vůdčí roli v boji proti změně klimatu. Podle EP **je třeba vytvořit novou klimatickou diplomacii**. EU by v jejím rámci měla vypracovat cestovní mapu pro konferenci v Mexiku (v Mexiku se má konat další globální kolo vyjednávání). Kritika ale směřuje nejen dovnitř EU, ale i směrem k USA a Číně, které nebyly připraveny přijmout ambicióznější dohodu, a k zemím, které vyjednávání blokovaly (Súdán, některé latinskoamerické státy).

EP k výměně dat s USA²¹

EP dne 11. února 2010 hlasoval o dohodě mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými o zpracovávání a předávání údajů o finančních transakcích z Evropské unie do Spojených států pro účely programu pro sledování financování terorismu.²² EP má v této věci pravomoc přijmout legislativní usnesení, tj. k potvrzení dohody je potřeba jeho souhlasu. Již před hlasováním ale bylo zřejmé, že nesouhlas s dohodou je v EP silný. EP se nakonec poměrně jednoznačně (196/378/31) postavil proti uzavření dohody.

Důvodem je zejména nedostatečná ochrana údajů, ale i nespokojenost EP s vlastním postavením ve vyjednáváních, jež probíhala především mezi USA a Radou. Proti se postavili socialisté, liberálové a obě „zelené“ skupiny (S&D, ALDE, Zelení/EFA, GUE/NGL). Guy Verhofstadt ze skupiny ALDE např. prohlásil: „Toto je důležitý den pro Evropský parlament. Odmítli jsme smlouvu, která nesplňuje evropské standardy pro ochranu údajů.“²³ GUE/NGL dokonce mluví o „prodemokratickém

¹⁹ Usnesení EP k Haiti k dispozici [ZDE](#).

²⁰ Usnesení EP ke Kodaňské konferenci [ZDE](#).

²¹ Legislativní usnesení EP k dispozici [ZDE](#).

²² Další informace o dohodě viz Euobserver.com, 11. 2. 2010, [ZDE](#), Europolitics 3916, 11. 2. 2010.

²³ Tiskové prohlášení skupiny ALDE k dispozici [ZDE](#).

převratu v EU“.²⁴ Pro hlasovali pravicové skupiny (EPP, ECR). Podle Maria Maura ze skupiny EPP „levice bojkotovala základní nástroj v boji proti terorismu“.²⁵

UKRAJINSKÉ PREZIDENTSKÉ VOLBY²⁶

Popis problematiky

Vztahy mezi EU a Ukrajinou jsou zakotveny v rámci Evropské politiky sousedství (ENP). Od března 2007 probíhá vyjednávání o nové asociační dohodě, která by měla nahradit stávající smlouvu z roku 1998. Vyjednávání komplikují problematické body jako zóna volného obchodu nebo *de facto* uznání evropských aspirací Ukrajiny. Úspěšné dojednání nové smlouvy je proto stále v nedohlednu.

Dne 7. února 2010 se na Ukrajině konalo druhé kolo prezidentských voleb, které byly často označovány za možný mezník vzájemných vztahů. Rozhodovalo se mezi dvěma kandidáty: Julíi Tymošenkovou a Viktorem Janukovyčem. Vítězem voleb se stal Viktor Janukovyč se ziskem 48,81 % hlasů, Tymošenková zaostala zhruba o tři procenta (45,61 % hlasů). S výsledkem voleb se ale nesmířila a hodlá napadnout výsledky voleb u soudu.²⁷

Jednání v evropských institucích

Volby na Ukrajině byly přijaty pozitivně. Pozorovatelé **OBSE** např. prohlásili, že většina mezinárodních standardů a požadavků byla splněna.²⁸

Dne 8. února 2010 se k průběhu voleb vyjádřila **Vysoká představitelka pro SZBP a místopředsedkyně Komise** Catherine Ashtonová. Ve svém prohlášení²⁹ přivítala klidný a svobodný průběh voleb a ocenila projevený respekt k demokratickému procesu.

Kladně se k volbám vyjádřila také **delegace europoslanců**, kteří byli na Ukrajině přítomni. Polský europoslanec Pawel Kowal, který delegaci vedl, prohlásil, že „v zemi, jež prošla druhou světovou válkou a následnou sovětskou nadvládou, se zase jednou konaly svobodné volby“.³⁰ Podle Pawla Kowala je třeba, aby EU k Polsku přistupovala následujícím způsobem:

- dveře do EU musí pro Ukrajinu být otevřené (místo Ukrajiny „nebude vždy v předvstupní síni EU“), jinak hrozí nebezpečí, že na Ukrajině nebude docházet k pozitivním změnám; Ukrajina se v takovém případě může obrátit na „zdánlivě zajímavější ruskou nabídku“.

²⁴ Viz tiskové prohlášení GUE/NGL, k dispozici [ZDE](#).

²⁵ Tiskové prohlášení skupiny EPP k dispozici [ZDE](#).

²⁶ Podrobnější informace o ukrajinských volbách a jejich kontextu viz Vybraná témata 3/2010, [ZDE](#).

²⁷ Výsledky po sečtení 99,44 % hlasů, viz TIC 526/2010-KIEV, 9. 2. 2010.

²⁸ Předběžné závěry pozorovatelů OBSE jsou k dispozici [ZDE](#).

²⁹ Prohlášení Catherine Ashtonové k volbám na Ukrajině k dispozici [ZDE](#).

³⁰ Viz tiskové prohlášení EP, k dispozici [ZDE](#).

- konkrétně je nejdůležitější podpis asociační dohody Ukrajiny s EU, především část týkající se volného obchodu a případné zrušení vízové povinnosti v budoucnu.³¹

Další předpokládaný vývoj

Evropský parlament by měl v druhém únorovém dílčím zasedání pléna (týden od 22. února 2010) schválit k tomuto tématu usnesení.

ÍRÁN

Popis problematiky

Vztahům EU a Íránu dominují otázky **nukleárních aktivit Íránu a lidskoprávní otázky**. V těchto týdnech se Írán v EU opět dostává do středu pozornosti, a to zejména v souvislosti s prohlášením íránského prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda ze 7. února 2010, v němž prezident oznámil úmysl obohacovat uran na úroveň 20 %, a také s ohledem na výročí Islámské revoluce (11. únor).

Politická situace v Íránu je od prezidentských voleb z června 2009 vnitřně neklidná; volby poznamenané protesty a následnými čistkami v řadách opozice znamenaly dlouhodobé narušení legitimacy současného konzervativního režimu. To se projevilo také při oslavách 31. výročí založení Islámské republiky, které byly poznamenány protesty opozice a rozsáhlými policejními opatřeními, jež ukazují na obavu íránského režimu z akcí opozice.³²

Jednání v institucích EU

Dne 25. ledna 2010 se Íránu na svém zasedání věnovala **Rada**.³³ Rada se domnívá, že Írán neujistil mezinárodní společenství o svých mírových záměrech (s ohledem na svůj **jaderný program**). EU i nadále podporuje dvouúrovňovou politiku mezinárodního společenství: na jedné straně vyjednávání, na druhé straně připravenost ke zprůsnění sankcí.

Írán se dostal na mezi priority agendy SZBP zejména v první polovině února, kdy EU během sedmi dnů vydala k tomuto tématu čtyři prohlášení. Např. dne 9. února se k problému jaderných aktivit vyslovila **Vysoká představitelka pro SZBP Catherine Ashtonová**. Podle ní íránský úmysl obohacovat uran na úroveň 20 % opět zvyšuje pochybnosti o mírovém zaměření íránského jaderného programu. Ashtonová současně naznačila připravenost EU k přitvrzení sankcí.³⁴ O den dříve se přitom **EU společně s USA** vyslovila rovněž ke stavu lidských práv v Íránu.³⁵ EU a USA

³¹ Viz webové stránky EP, k dispozici [ZDE](#).

³² Viz BBC.co.uk, 11. 2. 2010, [ZDE](#).

³³ Závěry Rady k dispozici [ZDE](#).

³⁴ Prohlášení Vysoké představitelky pro SZBP k jaderným aktivitám Íránu k dispozici [ZDE](#).

³⁵ Prohlášení Vysoké představitelky pro SZBP k lidským právům v Íránu k dispozici [ZDE](#).

odsuzují rozsáhlé represe, které následovaly loňské prezidentské volby a vyzývají Írán k dodržování svých mezinárodních závazků.

Dne 10. února 2010 schválil k Íránu usnesení **Evropský parlament** (EP).³⁶ Usnesení bylo přijato velkou většinou. EP konkrétně pojmenovává prohřešky Íránu proti lidským právům (pochybná legitimita voleb, svévolné zatýkání pokojných demonstrantů, bití, mučení a sexuální útoky ve věznicích atd.) a vyžaduje okamžitou nápravu. Tvrdě kritizuje evropské společnosti (konkrétně jmenuje společnost Nokia Siemens), které napomáhají porušování lidských práv prodejem technologií nezbytných pro uplatnění cenzury. V oblasti nukleárních aktivit lituje, že „íránská vláda opětovně odmítla veškeré snahy o kompromisní řešení jaderné otázky“ a vyzývá Írán ke spolupráci s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii. Podle EP by v EU měla být zahájena seriózní diskuse o možnostech uvalení dalších cílených sankcí.

Další předpokládaný vývoj

Případné zpřísnění sankcí vůči Teheránu EU zvažuje již od prosince 2009. Podle finského ministra zahraničí Alexandra Stubba je pravděpodobné, že během následujících týdnů k tomuto kroku skutečně dojde.³⁷

JEMEN

Popis problematiky

Vztahy mezi EU a Jemenem jsou na relativně nízké úrovni – Jemen není součástí Evropské politiky sousedství ani účastníkem Barcelonského procesu. Vzájemné vztahy jsou upraveny smlouvou o spolupráci z roku 1998, v jejímž rámci EU poskytuje Jemenu pomoc, jež je zaměřena na dobré vládnutí a podporu Rozvojových cílů tisíciletí.³⁸ Od roku 2004 zde EU vynaložila prostředky ve výši 144 milionů eur.

Jemen se řadí do kategorie tzv. nejméně rozvinutých zemí (Least Developed Countries). Mezi jeho dlouhodobé problémy patří zejména:

- politická nestabilita (od roku 2004 probíhá v zemi občanská válka, v níž hrají roli nejen šíitská povstalecká hnutí na severu země, ale i přetrvávající kmenové rozepře a celý „mikrokosmos náboženských, politických, sociálních a ekonomických pnutí“³⁹),
- široce rozšířené užívání omamných látek a nedostatek vody (žvýkání listů dřeviny kát, běžné především u mužské populace, spoluzapříčiňuje nedostatek potravin a vody v zemi – půda a voda jsou totiž ve velké míře využívány pro pěstování této rostliny)

³⁶ Usnesení EP k Íránu k dispozici [ZDE](#).

³⁷ Viz Euobserver.com, 12. 2. 2010, [ZDE](#).

³⁸ Viz materiál Komise, k dispozici [ZDE](#).

³⁹ Viz analýza International Crisis Group, [ZDE](#).

- hrozící vyčerpání ropných zásob (pro jemenskou ekonomiku zatím neexistují alternativy po ukončení těžby, jež zajišťuje 75 % příjmů země; podle stávajících odhadů mohou dosud známé zásoby vystačit na pouhých deset let);
- nezaměstnanost a vysoká míra negramotnosti.⁴⁰

Problémy Jemenu se v současné době dostávají do centra světové pozornosti, a to zejména v souvislosti s nárůstem islámského extremismu v zemi a jeho napojením na hnutí Al-Kaidá.

Jednání v institucích EU

Dne 25. ledna 2010 se Jemenu věnovala **Rada**. Ve svých závěrech⁴¹ potvrdila své závazky vůči Jemenu a naznačila ochotu pomoci při řešení tamních problémů.

Dne 27. ledna 2010 se v Londýně konala mezinárodní schůzka, jíž byla přítomna také Vysoká představitelka pro SZBP Catherine Ashtonová. Jemen by v blízké budoucnosti měl zahájit vyjednávání s Mezinárodním měnovým fondem o ekonomických reformách, za pomoci mezinárodního společenství by měl také zesílit vojenský tlak proti islámským extrémistům. Navýšení mezinárodní pomoci ve finanční podobě zatím nebylo přislíbeno, a to také vzhledem k tomu, že prostředky, které pro Jemen vyčlenily USA v roce 2006, nebyly dosud využity.⁴²

Dne 10. února 2010 přijal ve věci Jemenu usnesení **Evropský parlament (EP)**.⁴³ EP nejen přivítal výsledky mezinárodní schůzky a vyslovil podporu protiteroristickým opatřením; usnesení zdůrazňuje i humanitární otázky a otázky lidských práv – EP se například obává, že nová protiteroristická opatření by mohla být zneužita jako prostředek represe vůči politickým protivníkům, poukazuje na svévolnost jemenského soudnictví apod.

BĚLORUSKO

Vztahy EU-Bělorusko

Vztahy EU s Běloruskem, dlouhodobě chladné kvůli nedodržování demokratických standardů a lidských práv v Bělorusku, se od roku 2008 staly dynamičtějšími. Tuto skutečnost je možné dát do souvislosti s rusko-gruzínskou válkou ze srpna 2008 – od té doby se EU staví k běloruskému režimu vstřícněji: navzdory bezprostředně předcházejícím parlamentním volbám, jež byly označeny jako nedemokratické, pozastavila v říjnu 2008 zákaz vydávání víz pro některé běloruské představitele.⁴⁴

⁴⁰ Podrobné informace viz analýza Komise, [ZDE](#), International Crisis Group, [ZDE](#), Carnegie Endowment, [ZDE](#).

⁴¹ Závěry Rady k Jemenu k dispozici [ZDE](#).

⁴² Viz Europolitics 3907, 29. 1. 2010.

⁴³ Usnesení EP k Jemenu k dispozici [ZDE](#).

⁴⁴ V říjnu 2009 rozhodla EU o prodloužení platnosti sankcí, které uplatňuje vůči některým představitelům běloruského režimu, zároveň však odsouhlasila suspenzi vízových sankcí vůči většině osob na příslušném seznamu s cílem usnadnit dialog EU s režimem.

Bělorusku byla také nabídnuta účast na iniciativě Východní partnerství, jehož se země od počátku účastní.⁴⁵

Situace v Bělorusku

V Bělorusku sice dochází k určitým změnám, jedná se však spíše o změny kosmetické, nikoli systémové. Od parlamentních voleb v září 2008 bylo zorganizováno několik diskusí s představiteli občanské společnosti, nejsou uplatňována restriktivní opatření nového mediálního zákona a došlo k akreditaci minské redakce Evropského rádia pro Bělorusko. Na druhou stranu vstoupil v platnost nový výnos o regulaci internetu a v poslední době sílí represe proti aktivistům a představitelům Svazu Poláků v Bělorusku, opoziční organizace polské menšiny v zemi.⁴⁶ Konkrétně došlo dne 15. února 2010 k zatčení asi čtyřiceti jejích členů včetně předsedkyně Angeliky Borysové, což vyvolalo reakci EU.

Jednání v institucích EU

Dne 16. února 2010 se k situaci vyslovila **Vysoká představitelka pro SZBP** Catherine Ashtonová, která ve svém prohlášení upozornila Bělorusko, že jeho aktivity se jeví jako pokus o dosazení nového vedení do organizace Svaz Poláků a že jeho účast na Východním partnerství je podmíněna kroky k demokratizaci, tedy rovněž k vylepšování postavení menšin.⁴⁷

Na zasedání **Rady** pro vnější vztahy dne 22. února 2010 otevřelo tuto otázku Polsko. Polští představitelé sice nakonec neprosazovali obnovení zákazu cestování pro běloruské představitele (proti by se postavily některé státy, včetně ČR, z obavy o možnou „ztrátu“ Běloruska), polský ministr zahraničí ale upozornil na reálnost takového kroku, pokud by se situace nezlepšila.⁴⁸ Hovoří se také o tom, že Bělorusko neplní závazky, které vyplývají z jeho účasti na Východním partnerství.

Současným vyhocením vztahů EU-Bělorusko bude zřejmě ovlivněn i počátek fungování parlamentní dimenze Východního partnerství, **Euronest**. Tato instituce má fungovat jako kontrolní orgán a zajišťovat demokratický dohled. Podle rozhodnutí Konference předsedů Evropského parlamentu se má těleso skládat ze 120 členů (včetně deseti běloruských představitelů se statusem pozorovatelů) a první zasedání se má konat dne 24. března 2010. Evropský parlament neuznal platnost běloruských voleb ze září 2008 a dnes není jasné, kdo se má zasedání Euronest za Bělorusko účastnit. Hovořilo o pěti představitelích parlamentu a pěti představitelích opozice, v této souvislosti se objevilo i jméno nyní zatčené Angeliky Borysové.⁴⁹

⁴⁵ Pro podrobnější souvislosti viz Vybraná témata 12/2008, Parlamentní volby 2008 v Bělorusku, Přehled SZBP říjen 2009.

⁴⁶ Viz vládní materiál Mandát pro zasedání Rady pro vnější vztahy, 19. 2. 2010.

⁴⁷ Prohlášení Catherine Ashtonové k dispozici [ZDE](#).

⁴⁸ Viz Europolitics 3924, 23. 2. 2010.

⁴⁹ Viz Europolitics 3922, 19. 2. 2010.

Další předpokládaný vývoj

Rada se pravděpodobně bude Běloruskem zabývat i na svých dalších zasedáních. Dne 24. února 2010 se Bělorusku věnoval také Evropský parlament, který k této věci v březnu přijme usnesení.⁵⁰

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Návrh rozhodnutí Rady o prodloužení mandátu zvláštního zástupce Evropské unie v Kosovu⁵¹ – přijetí - [6401/10](#)

Datum: 24. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje daný návrh a související finanční výkaz.

Omezující opatření vůči Guinejské republice – písemná odpověď jedné z osob uvedených ve společném postoji 2009/788/SZBP - [6722/10](#)

Datum: 24. 2. 2010

Typ dokumentu: Výzva pracovní skupiny Radů Coreperu LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje znění dopisu a kontext schvalování textu tohoto dopisu.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském programu pozorování Země (GMES) a jeho počátečních provozních činnostech (2011–2013) - [6069/10](#)

Datum: 23. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje informace o aktuálním stavu dané problematiky.

Pravomoc vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku nad delegacemi Unie a její pravomoc jmenovat vedoucí a členy těchto delegací - [6724/10](#)

Datum: 22. 2. 2010

Typ dokumentu: Stanovisko právní služby Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje právní expertízu, která řeší, jak se mají uplatňovat ustanovení čl. 221 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

Návrh závěrů Rady o Zimbabwe - [6473/10](#)

Datum: 18. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh závěrů Rady LIMITE

⁵⁰ iz Europolitics 3927, 26. 2. 2010.

⁵¹ Podle Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244 (1999).

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje návrh schválený na úrovni politického a bezpečnostního výboru.

ROZŠÍŘENÍ – Přístupová jednání s Chorvatskem = Kapitola 13: Rybolov - [6465/10](#)

Datum: 18. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh společného postoje EU LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje návrh společného postoje EU ke kapitole acquis, která byla následně otevřena (viz kapitola Chorvatsko).

ROZŠÍŘENÍ – Přístupová jednání s Chorvatskem = Kapitola 27: Životní prostředí - [6466/10](#)

Datum: 18. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh společného postoje EU LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje návrh společného postoje EU ke kapitole acquis, která byla následně otevřena (viz kapitola Chorvatsko).

ROZHODNUTÍ RADY, kterým se prodlužují omezující opatření vůči vedení Podněsterské oblasti Moldavské republiky - [5934/10](#)

Datum: 15. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument navrhuje prodloužit omezující opatření a současně účinnost těchto sankcí pozastavit.

Návrh závěrů Rady o zahájení dialogu o lidských právech mezi EU a Moldavskou republikou - [5927/10](#)

Datum: 12. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh závěrů Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Politický a bezpečnostní výbor předává návrh závěrů Rady o zahájení dialogu o lidských právech mezi EU a Moldavskou republikou Coreperu za účelem jejich přijetí na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež a kulturu konaném dne 15. února 2010.

Návrh rozhodnutí Rady, kterým se prodlužují omezující opatření vůči Zimbabwe - [6369/10](#)

Datum: 12. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Obsah dokumentu: COREPER dne 10. února 2010 dosáhl dohody o znění návrhu rozhodnutí Rady, kterým se prodlužují omezující opatření vůči Zimbabwe. Vyzývá proto Radu, aby v této věci přijal rozhodnutí.

Přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o lidských právech - [6180/10](#)

Datum: 11. 2. 2010

Typ dokumentu: Zpráva předsednictví LIMITE

Obsah dokumentu: Vstup Lisabonské smlouvy v platnost nejenže poskytuje právní základ k zahájení jednání za účelem přistoupení EU k EÚLP, ale ukládá EU povinnost završit jednání o přistoupení k úmluvě. Dokument rozvádí konkrétní postup a časový plán jednání.

Návrh rozhodnutí Rady o činnosti EU v oblasti boje proti nedovolenému obchodu s ručními palnými a lehkými zbraněmi s využitím letecké dopravy - [5996/10](#)

Datum: 10. 2. 2010

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady LIMITE

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje text návrhu rozhodnutí Rady, ale i podrobný popis opatření, která jsou navrhována.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacek@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz